

Vergaderjaar 2013–2014

32 317

JBZ-Raad

DO/ nr. 220

VERSLAG VAN EEN INTERPARLEMENTAIRE CONFERENTIE

Vastgesteld 12 maart 2014

Een delegatie van beide Kamers der Staten-Generaal heeft in het kader van het Griekse voorzitterschap op 16 en 17 februari 2014 in Athene deelgenomen aan een interparlementaire conferentie van de voorzitters van de commissies die justitiële en binnenlandse aangelegenheden behandelen. Op deze conferentie waren, naast de vertegenwoordigers van de nationale parlementen van de EU-lidstaten en van het Europees Parlement, ook vertegenwoordigers van de kandidaat-lidstaten, Noorwegen, de Europese Commissie en van Frontex aanwezig. Onderwerpen van gesprek waren: 1. Het Europees migratiebeleid 2. Gewelddadig extremisme 3. De evaluatie van en het vervolg op het Stockholmprogramma.

De Nederlandse delegatie bestond uit het Eerste Kamerlid mevrouw M.H.A. **Strik** (GL), lid van de vaste commissie voor Immigratie & Asiel/ JBZ-Raad, en het Tweede Kamerlid mevrouw T.M. **Jadnanansing** (PvdA), voorzitter van de vaste commissie voor Veiligheid en Justitie. De delegatie werd ambtelijk ondersteund door mevrouw I.A. van den Driessche, stafmedewerker van de Eerste Kamer en door mevrouw P.F.L.M. Tielens-Tripels, adjunct-griffier van de vaste commissie voor Veiligheid en Justitie van de Tweede Kamer.

De Nederlandse delegatie brengt als volgt verslag uit van haar bevindingen.

Briefing in Athene door de Nederlandse Ambassadeur te Griekenland en door de UNHCR en NGO's

Het delegatielid van de Tweede Kamer is op zondag voorafgaand aan de conferentie uitvoerig gebriefd door de heer J. Th. Versteeg, Nederlands Ambassadeur te Griekenland, en de heer R.-J. Sieben, plaatsvervangend Chef de Poste. Zij hebben een heldere uiteenzetting gegeven van de actuele politieke, economische en sociale situatie in Griekenland, zowel voorafgaand als tijdens de huidige economische crisis. Daarbij is het Griekse Nationaal Actieplan voor Asielhervorming en Migratiebeheer uitgebreid besproken.

Dit Actieplan, dat laatst is herzien in 2013, beoogt een herstructurering en verbetering van de Griekse asielprocedure, met een focus op het verbeteren van de mensenrechten van vreemdelingen en de situatie van kwetsbare groepen, zoals vluchtelingen en kinderen in het bijzonder. Griekenland werkt aan het wegwerken van de bestaande achterstanden in de asielprocedures, het opleiden van personeel en het opzetten en verbeteren van opvangcentra voor asielzoekers. Daarnaast treedt Griekenland actief op tegen racistisch geweld. Echter de slechte economische situatie maakt dat de neofascistische partij de Gouden Dageraad met haar anti-immigrantengeluid aan populariteit wint en inmiddels als derde partij in de peilingen staat. Griekenland bekijkt of de partij als criminele organisatie kan worden aangemerkt en verboden. Tegelijkertijd met de briefing liet het delegatielid van de Eerste Kamer zich in het kader van de Raad van Europa brieven door UNHCR, een Griekse mensenrechtenorganisatie, een Griekse vluchtelingenorganisatie, en een Duitse vluchtelingenorganisatie over de situatie van asielzoekers in Griekenland. Zij uitten onder andere hun zorgen over de push backs naar Turkije, de structurele detentie van asielzoekers, de slechte detentie omstandigheden en het gebrek aan normale opvangfaciliteiten. In hun ogen is er alleen verbetering waarneembaar op het gebied van de behandeling van de asielverzoeken.

Bezoek aan Orange Grove

De delegatie heeft op uitnodiging van de Ambassade een bezoek gebracht aan Orange Grove. Orange Grove is op initiatief van de Nederlandse Ambassadeur en in samenwerking met het Grieks-Nederlandse bedrijfsleven in 2013 opgezet. Orange Grove biedt een flexibele werkplek voor jonge ondernemers uit Nederland en Griekenland die een eigen bedrijf willen beginnen of verder willen bouwen aan hun bestaande bedrijf. De Nederlandse Ambassade wil hiermee positieve aandacht voor Nederland en het Nederlandse bedrijfsleven vragen door een bijdrage te leveren aan het terugdringen van de hoge jeugdwerkloosheid in Griekenland.

Orange Grove biedt op dit moment ruimte aan 35 jonge ondernemers die ter plekke de mogelijkheid krijgen tot het bijwonen van masterclasses, het volgen van intensieve trainingen, mentorschappen krijgen aangeboden en gebruik kunnen maken van de netwerken van de Nederlandse universiteiten en van de Nederlandse bedrijven. Op deze manier probeert Orange Grove ervoor te zorgen dat een kennisvlucht uit Griekenland wordt omgebogen naar kennismobiliteit, zodat jongeren de gelegenheid krijgen terug te keren naar Griekenland en te investeren in de Griekse economie.

Interparlementaire conferentie

De conferentie werd geleid door de heer **Virvidakis**, voorzitter van de commissie voor publieke administratie, openbare orde en justitie van het Griekse parlement. Na zijn openingswoorden gaf de dagvoorzitter het woord aan de heer **Meimarakis**, voorzitter van het Griekse parlement. De heer Meimarakis benadrukte in zijn openingstoespraak de rol die de nationale parlementen moeten nemen in de besluitvorming in de Europese Unie. Hij kaartte de opkomst van euro-scepticisme en van extreem radicalisme aan, ook in Griekenland, en sprak de hoop uit dat de nationale parlementen het vertrouwen van de burgers kunnen terugwinnen.

I. Het Europees migratiebeleid

De inleidende sprekers bij het agendapunt over het Europees migratiebeleid waren de Eurocommissaris voor Binnenlandse Zaken, mevrouw Malmström, de Griekse Minister voor Openbare Orde en Civiele Bescherming, de heer Dendias, en de uitvoerende directeur van Frontex, de heer Laitinen. Het Europees migratiebeleid werd besproken, met een bijzondere focus op het Middellandse Zeegebied.

Mevrouw **Malmström** besprak het vorig jaar tot stand gekomen Gemeenschappelijk Europees Asielstelsel (GEAS), dat nu in de fase van implementatie is gekomen. In het bijzonder sprak zij hierover in het licht van de Syrische vluchtelingen naar Europa, de samenwerking met derde landen en de maatregelen die door de Griekse regering worden genomen ten aanzien van de opvang en detentie van vluchtelingen. Naast het GEAS vroeg de Eurocommissaris ook aandacht voor een andere zijde van Europees migratiebeleid, namelijk het aantrekkelijk houden van Europa als bestemming voor arbeids- en kennismigranten, zoals hoger opgeleiden, seizoenarbeiders, studenten en werknemers die binnen een onderneming worden overgeplaatst (intercorporate transferees).

De heer **Dendias** begon zijn uiteenzetting met de Griekse prioriteiten voor het migratiebeleid. De focus hierin ligt met name op de Totaalaanpak van Migratie en Mobiliteit (TAMM), het overkoepelende kader van het externe migratie en asielbeleid van de EU, dat sinds 2005 bepalend is voor de politieke dialoog en operationele samenwerking met niet-EU-landen. De heer Dendias besprak daarbij de vier pilaren waarop het TAMM is gestoeld, namelijk de betere organisatie van legale migratie en een goed beheer van mobiliteit, voorkoming en bestrijding van illegale migratie en uitroeiing van mensenhandel, optimalisering van het effect van migratie op ontwikkeling, en bevordering van internationale bescherming en versterking van de externe dimensie van asiel. Hij noemde vooral een solide samenwerking met derde landen, zowel landen van oorsprong als transitlanden, als vereiste voor het migratiebeleid van de EU.

De heer **Laitinen** ging met name in op de actuele situatie aan de (zee)buitengrenzen van de EU, de strategie en aandachtspunten voor grenscontroles en de organisatie van EU-grensbewaking, en onderbouwde daarbij zijn toespraak met feitelijke voorbeelden en numerieke data.

Op vragen van mevrouw **Strik** naar nieuwe EU-mogelijkheden voor «protected entries», zodat asielzoekers niet een gevaarlijke reis hoeven ondernemen naar Europees grondgebied, gaf Eurocommissaris Malmström aan dat de lidstaten weinig animo hadden getoond voor dit idee van de Task Force Mediterranean. Ze wees erop dat lidstaten echter ook nu al instrumenten ter beschikking staan, waaronder de mogelijkheid om humanitaire visa te verlenen. Zij bepleitte een «joint processing pilot» buiten de EU, maar gaf als kanttekening aan dat hiermee pas gestart kan worden wanneer lidstaten zich bereid verklaren na een gezamenlijke procedure de erkende vluchtelingen op te nemen. Zij moedigde daarnaast de lidstaten aan meer Syrische vluchtelingen op te nemen in het kader van resettlement, in de hoop het aantal asielzoekers dat via het zeegebied naar Europa vlucht terug te kunnen dringen. Tot slot vroeg mevrouw Strik naar de samenwerking met derde landen om illegale migratiestromen te voorkomen en de aandacht voor de bescherming van mensenrechten in deze samenwerking. Zij wilde weten of het op niveau brengen van de mensenrechtenbescherming in deze derde landen niet vooraf dient te gaan aan de samenwerking op het gebied van migratie. De Eurocommissaris liet weten te zoeken naar oplossingen om de samenwerking met landen als Libië en Egypte soepeler te doen verlopen, ook in het kader van de mensenrechten.

II. Gewelddadig extremisme

Dit onderwerp is bijzonder actueel en speelt in meerdere lidstaten een rol in de nationale politiek van alledag. Zowel het terrorisme als het extremistische geweld ontwikkelen zich en vormen in de Europese Unie een steeds grotere dreiging. Dit gevaar gaat niet alleen uit van bestaande georganiseerde groepen maar gaat steeds meer uit van kleinere groepen en zelfs geïsoleerde elementen die hun inspiratie putten uit zeer uiteenlopende bronnen, gebruikmakend van social media en allerlei online instrumenten. Hierdoor is het lastiger gewelddadige acties te voorspellen en aan het licht te brengen. Daar bovenop komt nog het probleem dat steeds meer Europeanen naar het buitenland reizen om deel te nemen aan trainingskampen dan wel mee vechten in oorlogsgebieden en bij terugkeer een extra veiligheidsrisico vormen door radicalisering.

De heer **Michelakis**, Grieks Minister van Binnenlandse Zaken, verwoordde het aldus: Wij moeten met z'n allen erop toezien dat de balans wordt bewaard tussen enerzijds het versterken van de belangen van de burgers en anderzijds het belang van de mensenrechten die als een belangrijke Europese culturele identiteit moet zorgen voor een goede belangenafweging. Door middel van voorlichting, media campagnes en informatie moet de angst voor extremisme, radicalisering en xenofobie worden weggenomen.

De heer **Lambrinidis**, Speciale Vertegenwoordiger van de Europese Unie voor de mensenrechten, zei dat het gewelddadig extremisme een plaag is die geen enkel land bespaard blijft. Nog te weinig lidstaten onderkennen dit groeiende gevaar. Er moeten krachtige preventieve maatregelen worden genomen teneinde dit extremisme in al zijn verschijningsvormen tegen te gaan. Het doel van de Europese Commissie is de lidstaten te helpen met een toolbox aan preventieve hulp teneinde radicalisering en extremistisch geweld te bestrijden.

Mevrouw **Åsenius**, Kabinetshoofd van de EU-Commissaris voor Binnenlandse Zaken, merkte voorts nog op dat de ideologieën in sommige lidstaten groeien en gewelddadiger worden, mede door de huidige economische crisis. De nationale parlementen moeten niet alleen restrictief maar juist preventief optreden door middel van goede voorlichting en actieve mediacampagnes, aldus mevrouw Åsenius.

Mevrouw **Jadnanansing** bracht tijdens het plenaire debat het belang van educatie van mensenrechten op scholen naar voren om zo de bewustwording en bespreekbaarheid van extremisme in de lessen nadrukkelijker voor het voetlicht te brengen, want met name bij de jeugd doet het radicalisme zich het meeste voelen. Het is tevens van belang dat de burger participeert in de discussies omtrent migratie, mensenrechten en opkomend extremisme, aldus mevrouw Jadnanansing. Zo heeft zij bij de Nederlandse Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen aandacht hiervoor gevraagd om de discussie over de mensenrechten te kunnen incorporeren in de lessen op school. Op de vraag van mevrouw Jadnanansing hoe deze woorden in actie om te zetten, bevestigde de heer Lambrinidis dat educatie op scholen van groot belang is om de bewustwording onder de jeugd van het hebben van goede mensenrechten te vergroten.

III. Bespreking van de resultaten van het Stockholmprogramma en van een toekomstig Europees beleid voor justitiële en binnenlandse aangelegenheden

De laatste sessie was gewijd aan het bespreken van de resultaten van het Stockholmprogramma en het toekomstige Europese beleid voor justitiële en binnenlandse aangelegenheden.

De Griekse Minister voor Justitie, Transparantie en Mensenrechten, de heer **Athanasiou**, gaf een uitgebreid overzicht van de stappen die reeds zijn genomen en nog zullen worden genomen in het verwezenlijken van een meerjarenbeleidskader voor JBZ-aangelegenheden na 2014.

De vicevoorzitter van de commissie voor Europese Aangelegenheden van de Franse Assemblée nationale, mevrouw **Karamanli**, vroeg in haar inleiding bijzondere aandacht voor een eventuele collegiale samenstelling van het Europees Openbaar Ministerie en moedigde de delegaties aan ideeën hierover te delen.

Mevrouw **Le Bail**, directeur-generaal van DG Justitie van de Europese Commissie, gaf tot slot een overzicht van de kostenbesparende en administratie-verlichtende maatregelen uit het Stockholmprogramma, die tevens gunstige effecten hebben op de economische groei van de EU.

Tijdens het plenaire debat vroeg mevrouw **Strik** onder andere aandacht voor grondrechten en voor de rechtsstaat in een post-Sweden-programma. Zij suggereerde dat het EU-Justitie scorebord hierbij zou kunnen helpen. Mevrouw Le Bail gaf hierop aan dat het justitieel scorebord enkel ondersteunend is bedoeld voor de lidstaten zelf. De Europese Commissie zal op basis van het scorebord echter geen dwingende maatregelen nemen om rechtsstatelijke lacunes in lidstaten aan te pakken. De Europese Commissie noemde zich wel voorstander van snelle evaluaties van crisissituaties die de kern van de rechtsstaat in lidstaten raken en noemde daarbij onder andere het netwerk van de hoogste gerechtelijke instanties in de lidstaten en de EU.

De leden van de delegatie,

Lid van de vast commissie voor Immigratie & Asiel/ JBZ-Raad van de Eerste Kamer,
M.H.A. Strik

Voorzitter van de vaste commissie voor Veiligheid en Justitie van de Tweede Kamer,
T.M. Jadnanansing